

مقدمه

این محصول سرشار از ویتامین‌های B و C و عنصر کلسیم است. ارزش بیولوژیکی (مقدار ازتی که پس از جذب در بدن باقی می‌ماند و صرف ساختمان و رشد می‌شود) و ارزش هضم (مقدار ازتی که بعد از مصرف ماده غذایی جذب می‌شود) این سبزی نسبتاً بالا بوده و در جیره غذایی روزانه جایگاه خاصی را به عنوان یکی از مواد مکمل غذایی روزانه دارا می‌باشد. با توجه به مواد تشکیل دهنده آن کمک زیادی به هضم و جذب مواد پروتئینی مصرفی در جیره روزانه می‌کند و به عنوان یکی از مواد غذایی شناخته شده که مانع از بروز سرطان‌های دستگاه گوارش است.

مشخصات گیاه‌شناسی کلم

کلم با نام علمی (*Brassica oleracea*) از خانواده (Brassicaceae)، گیاهی است دو ساقه، ساقه در سال اول کوتاه و طوقه‌ای و برگ‌ها به شکل روزت بر روی آن قرار دارند. در سال دوم ساقه رشد کرده و گاهی قد آن به ۱/۵ متر می‌رسد. ساقه صاف و بدون برگ و رنگ آن سبز مایل به کبود است. که روی آن را مایع مومی شکلی می‌پوشاند. بذرها به رنگ‌های مختلف (سیاه، قرمز، قهوه‌ای) و گرد هستند. ریشه کلم تا عمق زیادی در زمین نفوذ می‌کند. عمق نفوذ ریشه گاهی به ۱/۵ متر می‌رسد.

جدول ۱- مشخصات گیاه‌شناسی کلم

کلم	نام فارسی
Cabbage	نام انگلیسی
Brassica oleracea	نام علمی
Brassicaceae	خانواده

شکل ۱- آشنایی با بوته، برگ، گل و بذر کلم

کاشت

از آنجا که کلم در زمره محصولات سرد به شمار می‌آید و طالب هوای خنک است، برای کاشت به خاک حاصلخیز نیازمند است. ارقام زودرس کلم در خاک‌های شنی و سبک با ماده آلی بالا و ارقام پائیزه دیررس در خاک‌های رسی و شنی و لومی سنگین به خوبی رشد می‌کنند. مناسب‌ترین pH برای رشد ۵/۵-۶ است ولی pH ۵/۵-۷ را نیز تحمل می‌کند. واکنش این محصول نسبت به طول روز خنثی است. از کاشت کلم در خاک‌های سبک فاقد ماده آلی بایستی اجتناب کرد.

درجه حرارت مطلوب برای رشد بوته ۱۵-۱۸ درجه سانتی‌گراد و کمترین درجه حرارت جهت رشد محصول ۴ و حداکثر ۲۲ درجه سانتی‌گراد است. برای جوانه‌زنی بذر در خاک دامنه درجه حرارت مناسب ۷-۲۵ درجه سانتی‌گراد و حد مطلوب ۳۰ درجه سانتی‌گراد است.

زمان‌های کاشت، داشت و برداشت کلم در مناطق مختلف کشور متفاوت است. به طور کلی در مناطق سردسیر کشت بذر از اوایل فروردین، انتقال نشاء به زمین اصلی از اواسط اردیبهشت و برداشت محصول بسته به زودرسی و دیررسی ارقام از اواخر تیر ماه شروع می‌شود. در حالی که در مناطق گرمسیر کشت بذر در خزانه از نیمه شهریور، انتقال نشاء به زمین اصلی از اواخر مهر و برداشت محصول بسته به ارقام مورد کشت از اواسط دی ماه شروع می‌شود.

شکل ۲- مزرعه کلم

داشت

آبیاری بلافاصله بعد از انتقال نشاء و بعد از آن آبیاری به صورت سه روز یک بار انجام می‌شود. بطور کلی آبیاری به طور متوسط هر ۷ روز یک بار بعد از استقرار کامل گیاه باید انجام شود.

برای کاشت این محصول زمین را در پائیز شخم زده و ۱۵-۲۰ تن در هکتار کود دامی به آن می‌افزاییم. در فصل مناسب کشت مجدداً زمین را شخم‌زده و بعد از یک بار دیسک‌زدن کودهای شیمیایی مورد نیاز را به خاک اضافه می‌کنیم. به این ترتیب که قسمتی از ازت و تمامی کود فسفره و پتاسه مورد نیاز را کمی قبل از کاشت با خاک مخلوط کرده و به تدریج باقی‌مانده کود ازته را به صورت سرک به مزرعه می‌دهیم. میزان کود ازته مورد نیاز ۱۰۰-۱۵۰ کیلوگرم در هکتار، میزان کود فسفره مورد نیاز ۱۰۰-۷۵ کیلوگرم در هکتار و میزان کود پتاسه مورد نیاز ۳۰-۴۵ کیلوگرم در هکتار می‌باشد.

برداشت

برداشت محصول در مناطق سردسیر از اواخر تیر ماه و در مناطق گرمسیر از اواسط دی ماه شروع می‌شود. از نظر کیفی محصول رسیده و آماده برداشت بایستی توپر و متراکم باشد و با وارد کردن ضربه به آن صدایی خاص (مانند زمانی که ضرب‌های به یک بشکه پر می‌زنیم) به گوش برسد. از نظر طعم نیز بایستی شیرین با تندی بسیار کم، ترد و آبدار باشد.

شکل ۳- برداشت دستی کلم

منبع

بری ابرقویی، حسین؛ حبیبی پور، اعظم. (۱۳۹۱). مبانی و اصول سبزی‌کاری برای کشاورزی پایدار. یزد: جهاد کشاورزی استان یزد

تعاونی پترو تمدن مهام پارس

